

Przecinek w zdaniu pojedynczym i złożonym

Przed wykonaniem zadań zapoznaj się z zasadami polskiej interpunkcji.

PRZECINEK	BEZ PRZECINKA
<p>W zdaniu pojedynczym przecinkiem oddzielamy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - równorzędne części zdania (przydawki, dopełnienia, okoliczniki), które stanowią wyliczenie, np. Zaprosił na imprezę Zosię, Anię, Pawła i Maćka. Młody, kulturalny ustąpił miejsca kobiecie. - wołacze i wykrzykniki, np. Zosiu, podejdź tutaj. Ach, jaki piękny samochód! - tw. dopowiedzenia; jeśli znajdują się w środku zdania – z obu stron, np. Lubię różne słone przekąski, np. paluszki. Będą tam moi znajomi, czyli Ania, Kasia i Tosia. Znam go od dawna, to znaczy od pięciu lat, i bardzo go lubię. - tw. wtrącenia; jeśli znajdują się w środku zdania – z obu stron: owszem, bez wątpienia, niewątpliwie, niestety, naturalnie, istotnie, rzecz jasna, oczywiście, krótko mówiąc, ściśle mówiąc, np. Oczywiście, chciałem tam pójść. Nie mogę tam, niestety, pojechać. Jeśli będę mógł, rzecz jasna, pojedę. Oddam, bez wątpienia, co pożyczyłem. <p>W zdaniu pojedynczym przecinek stawiamy przed spójnikami: a, ale, lecz, więc, a także, jak również, np. Ten dom jest mały, ale wygodny. Wziąłem płaszcz, jak również parasol.</p>	<p>Nie stawiamy przecinka pomiędzy dwoma przydawkami, jeśli pierwsza z nich jest określeniem drugiej, np. Turyści odwiedzili najpiękniejsze polskie miasta. Pierwsze wiosenne kwiaty zakwitły w marcu.</p>
<p>Przecinek stawiamy w zdaniu współrzędnie złożonym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - łącznym – zamiast spójnika, np. Idź, nie bój się. - wynikowym – przed spójnikami: więc, toteż, zatem, dlatego, np. Zmęczyłem się, więc odpocznę. Nie mogłem, dlatego nie przyszedłem. - przeciwstawnym – przed spójnikami: a, ale, lecz, jednak, natomiast, zaś, np. Szedłem szybko, ale nie zdążyłem. 	<p>W zdaniu współrzędnie złożonym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - łącznym – przed spójnikami: i, oraz, ani, np. Świeciło słońce i było ciepło. Nie czytał książki ani nie obejrzał filmu. - rozłącznym – przed spójnikami: lub, albo, bądź, czy, np. Pójdziemy pieszo albo pojedziemy autem. Pójdziemy pieszo czy pojedziemy na rowerach? <p>Przecinek przed tymi spójnikami stawiamy tylko wtedy, gdy się one powtarzają, np. Kupił i chleb, i bułki. Albo przyjdiesz do mnie, albo spotkamy się u ciebie.</p>
<p>W zdaniu podrzędnie złożonym – pomiędzy zdaniem nadrzędnym a podrzędnym, bez względu na ich kolejność, np. Chciałem, abyś mi pomogła. Jeśli nie możesz, nie przychodź. Wiem, że tego nie zrobiłeś. Położę się, bo jestem zmęczony. Pojechaliśmy na wycieczkę, mimo że padało.</p> <p>Jeśli zdanie podrzędne ma charakter wtrącenia, wydzielamy je przecinkiem z obu stron, np. Ten, kto dużo czyta, lepiej pisze.</p>	
<p>W wypowiedzeniu z imiesłowowym równoważnikiem zdania – oddzielamy przecinkiem równoważnik od reszty zdania, np. Szedł ulicą, oglądając wystawy sklepowe. Ojciec, jedząc śniadanie, oglądał telewizję. Usiadłszy przy stoliku, zamówiliśmy obiad.</p>	

1. W podanych grupach zdań uzupełnij brakujące przecinki, sformułuj zasady ich użycia.

a) W pokoju nie było prądu wody ani ogrzewania.
Kupiłam wyjątkowo soczyste gruszki jabłka śliwki.
Pogodny słoneczny ciepły dzień sprzyjał spacerom.
Szukałam psa w domu na podwórku na ulicy i w ogrodzie.
Na koniec wrzuciła do garnka pomidory kiszzone ogórki kawałek kalafiora i ząbek czosnku.

Przecinkami oddzielamy części zdania.

b) Usuwać należy przyczyny a nie objawy.
Chustka była barwna zatem ładna.
Koleżanka jest poważna jednak życzliwa.
Książka była wesoła więc rozrywkowa.
W domu stało się pusto toteż próbował się z kimś zaprzyjaźnić.

Przecinki stawiamy przed spójnikami

.....

c) Książka ukazywała dzieje rodziny Borowskich do wojny to jest do 1939 roku.
Pożyczam ci ten film na krótko to znaczy na tydzień.
Na wystawie oglądaliśmy maszyny rolnicze jak na przykład kombajny żniwiarki siewniki.
Siedziałam cały wieczór w domu czyli w swoim pokoju.

.....
.....
.....

d) Adasiu posprzątaj w pokoju.
Ach co to było za przeżycie.
Musicie moi państwo wziąć się ostro do pracy.
Nadeszła pora drodzy uczniowie aby ogłosić wyniki konkursu.

.....
.....
.....

e) Na początku zebrania przemawiał Zenon Krawczyk prezes firmy "Kontekst".
Podróżny rodem z Czech przybył do miasta.
Jan Bąk doktor nauk medycznych znalazł się w grupie ekspertów.
Jan Gutenberg wynalazca druku urodził się w Moguncji.

.....
.....
.....

f) Dzień mijał wesoło i szybko.
Dwór oraz budynki gospodarcze utrzymywał w należyтым porządku.
Wieczorem wychodziła na spacer do sadu albo na łąki.
Odrobię lekcje z tobą lub sam.
Z brzegu nie widziała łodzi ani okrętów.

Na uszycie spódnicy czy bluzki ten materiał się nie nadawał.
Ani z oddali ani z bliska nie dochodził najmniejszy szmer.
W rzędzie leżały i rzodkiewki i koper i świeży szczypiorek.

.....
.....
.....,ale należy pamiętać, że
kiedy te spójniki się powtarzają.

2. Wstaw brakujące przecinki.

- a) Odrobiłem lekcje a potem poszedłem do kina.
- b) Zżółkły liście wkrótce nastanie jesień.
- c) Od dawna nie padał deszcz trawa uschła.
- d) Helena uczy się pilnie więc ma dobre stopnie.
- e) Pójdę do kina lub wybiorę się do czytelní.
- f) Buntowała się ale zawsze w końcu ustąpiła.
- g) Gdy skończyłem zadanie wyszedłem z sali egzaminacyjnej.
- h) Albo wyjedziemy w góry albo pozostaniemy tu jeszcze przez miesiąc.
- i) Będę u Jadzi albo szukaj mnie w kawiarni.
- j) Uczył się długo dlatego że chciał dobrze zdać egzamin.
- k) Danusia kupiła pomidory i ogórki i rzodkiewkę i pieczywo i mleko.
- l) Ojciec nie pytało nic mimo że miał do tego powody.
- m) Kończymy klasę pierwszą czyli zostało nam dwa lata do matury.
- n) Zatrzymawszy się przez chwilę nie wiedział co ma ze sobą począć.
- o) Nie zdawał sobie sprawy z tego jak bardzo było już późno.
- p) Był blady jak trup i nic nie mówił.
- q) To jest ten chłopak o którym ci mówiłem wczoraj teraz możesz go poznać.

3. Pamiętając o tym, że imiesłowowy równoważnik zdania wydzielamy przecinkiem, ustal interpunkcję w poniższych zdaniach.

Porządkując szufladę odnalazłem swoje stare zdjęcia.
Mówiąc to nie byłem do końca przekonany o swojej racji.
Snuł wspomnienia oglądając kolekcję starej porcelany.
Jaś napisawszy list włożył go do koperty.
Czy Darek rozmawiając rano z tobą powiedział ci o naszych planach?
Kupiwszy bilet na koncert poszedł coś zjeść.
Kiedyś spacerując po lesie spotkałem borsuka.
W piątek rozmawiając z Magdą powiedziałam jej o swoich obawach.

4. Wstaw brakujące przecinki.

Aleksander Fleming który otrzymał Nagrodę Nobla za wynalezienie penicyliny malował również oryginalne obrazy. Nie byłoby w tym nic dziwnego gdyby nie wykorzystywał dość osobliwych materiałów malarskich. Do tworzenia swych prac zamiast farb używał żywych bakterii. Żeby stworzyć obraz musiał najpierw wykonać szkic przy użyciu odpowiedniej pożywki. Następnie wypełniał go kulturami bakterii które powoli się rozwijały. W laboratoryjnym inkubatorze powstawały tak barwne pejzaże i portrety że wszyscy patrzyli na nie ze zdumieniem. Mimo że Fleming nie zasłynął jako malarz tworzył swoje zadziwiające obrazy przez wiele lat.

5. W poniższych zdaniach popraw błędy interpunkcyjne.

Napisała do nas lecz nie podała swojego adresu, ani numeru telefonu.

Autor zadedykował tę książkę przyjaciołom dzięki, którym znalazło się w niej wiele unikatowych starych fotografii.

Gdy kupiła owoce poszła do sklepu jubilerskiego obejrzeć zegarki.

O tym, co ci powiedziałem jeszcze nikt nie wie.

Niech zrobi to Magda, pracuje powoli ale dokładnie.

Zanotuj najważniejsze informacje, albo zaznacz je w książce.

Mimo, że bardzo się starałem, nie poprawiłem oceny.

Napisawszy, artykuł zaniósła go do redakcji.

Janek przemyślałszy wszystko, zaczął działać.

6. W podanych aforyzmach uzupełnij przecinki.

„Jeżeli chcesz uwolnić się od pracy wykonaj ją.”

„Bądź oszczędny abyś mógł być szczodry.”

„Beczkę która dna nie ma trudno jest napęlić.”

„Co śmiesz radzić śmiejąc sam czynić.”

„To co nas dziś cieszy jutro zasmucić może.”

„Chcąc być czyimś przyjacielem trzeba stać się godnym przyjaźni.”

„Jeżeli nauczysz się słuchać będziesz umiał także rozkazywać.”

„Śmiech jest dla duszy tym czym tlen jest dla płuc.”

„To co mało kosztuje mało jest cenione.”

„Człowiek który w nic nie wierzy boi się wszystkiego.”

7. W wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych zasady stawiania przecinka są takie same jak w zdaniach złożonych współrzędnie i podrzędnie.

Wiedząc o tym, ustal interpunkcję.

„Zdawało mi się że przepycham się przez obojętny tłum w coraz wolniejszym tempie a tymczasem prędkość z jaką przesuwały się wskazówki zegara na wieży wcale przecież nie malała. Nie zważając na moją rozpacz zbliżały się nieubłaganie do punktu którego osiągnięcie miało oznaczać koniec wszystkiego.

Niestety nie był to niewinny senny majak. Szaleńczym biegiem nie ratowałam też własnej skóry jak to zwykle w koszmarach bywa. Nie, pędziłam aby ocalić coś o stokroć mi droższego. Moje życie nie miało dla mnie w tym momencie żadnej wartości. (...)

I w końcu stało się. Kiedy zegar zaczął bić dwunastą a pod zmęczonymi stopami poczułam wibracje jego rytmicznych uderzeń wiedziałam już że na pewno nie zdążyłam”

S. Meyer, *Księżyc w nowiu*